

2004

Výroční zpráva k 110. výročí založení SDH Fryšták

©

Sbor dobrovolných hasičů Fryšták

1.1.2004

Vážení hosté, vážené sestry a bratři,

v mé výroční zprávě o činnosti Sboru dobrovolných hasičů ve Fryštáku vzpomeneme na začátky hasičského hnutí v naší zemi, připomeneme si vznik a vývoj sboru v našem městě a budeme hodnotit současnost.

Všichni dobře víme, že bez minulosti není současnosti a nemůže být budoucnosti, proto si vzpomeňme na jednotlivá období vývoje požární ochrany jako celku.

Od nepaměti se snažil člověk zabránit ničivému působení ohně. Již ve 14. století si města vypracovala přísná pravidla, jak předcházet požárům a jakým způsobem vzniklý požár hasit. Nejstarší takový řád pochází z poloviny 14. století a je nazýván „Statut města Prahy“. Tyto městské řády přikazovaly majitelům domů, aby svá stavení udržovali v naprostém pořádku a zjištěné závady neprodleně odstranili. Kdo by takového nařízení nedbal, měl být uvězněn. Městské požární řády z této doby řešily pouze otázky požární prevence, nikoliv způsob hašení požáru. Od 17. do poloviny 18. století se města řídila tzv. „Koldinovými městskými právy pražskými“. Tato práva však také neřešila povinnosti obyvatelstva při hašení požáru a ani způsob jejich likvidace. Tento nedostatek byl odstraněn roku 1751 vydáním „Řádu k hašení ohně pro města zemská, městečka a dědiny markrabství moravského“. Zde je ustanoveno jakým způsobem vyhlásit požární poplach, kdo je povinen pomáhat při hašení a kdo řídí zásah. Tyto řády zůstaly v platnosti až do roku 1873, kdy byly nahrazeny „Řády o požární policii“. Tento řád stanovil, aby byly pro hasičské sbory zakoupeny stříkačky a další pomocné nářadí. Některá ustanovení tohoto řádu platila až do roku 1941.

Během I. světové války dochází u všech hasičských sborů k omezení činnosti. Po vzniku Československé republiky v roce 1918 se hasičské hnutí rozvíjelo v lepších podmínkách, avšak města nebyla povinna hradit náklady na ochranu před ohněm. Toto z velké části zajišťovaly samotné sbory za přispění pojišťoven. Zásadní změna nastala v roce 1941, kdy podle nařízení vlády přešel veškerý majetek sborů do majetku obcí. Dále bylo provedeno rozdělení hasičů na hasiče z povolání, dobrovolné a závodní.

Po II. světové válce věnovaly požární ochraně pozornost i ústřední orgány státního řízení. V roce 1945 vyšla vyhláška Ministerstva vnitra „O zajištění požární bezpečnosti v průmyslových a živnostenských podnicích“. V roce 1946 bylo vydáno nařízení vlády o zřizování požárních sborů ve velkých závodech a roce 1950 byla péče o požární ochranu přenesena na národní výbory. V této době došlo k rozdělení požárních jednot na hasičské sbory a na Svaz československého hasičstva. V roce 1953 dochází ke změně názvu na Československý svaz požární ochrany, mění se název hasič na požárník. Zákon č. 35 z roku 1953 zdůraznil nutnost ochránit národní hospodářství před škodami způsobenými požáry, budovat požární ochranu ve spolupráci s občany. Byly zřízeny orgány státního

požárního dozoru a zákon také stanovil úkoly Československého svazu požární ochrany (dále ČSPO). Podle tohoto zákona prováděli dobrovolní hasiči agitační a propagační činnost v masové přípravě občanů v boji proti požárům. ČSPO spolupracoval s národními výbory na vedení závodů při zřizování dobrovolných požárních sborů a napomáhal při jejich odborné přípravě.

Následuje zákon č. 18 z roku 1958, kterým byla řízena požární ochrana téměř 30 let, od roku 1985 je v platnosti zákon č. 133, jehož základní znění je v platnosti do současnosti. Od roku 1985 jsou zákonem dány povinnosti řídit požární ochranu na všech stupních státní správy. Jsou v něm zakotveny úkoly místních samospráv, ministerstva vnitra, výrobních a nevýrobních podniků a také povinnosti občanů při zajišťování požární ochrany v našem státě.

Po změně politických i hospodářských poměrů v roce 1989 dochází ke změně pojmenování požárních hasičů a s postupem změn v ekonomice se stává z. č. 133/1985 nedostatečný. Proto byl několikrát novelizován, poslední novelizace je zákon č. 67/2001, který reaguje na veškeré změny politické i ekonomické.

Souběžně s vývojem požární ochrany v naší zemi šel i její vývoj v našem městě.

Na základě Rakousko – Uherského vyrovnání vznikla v roce 1867 tzv. Prosincová ústava, která mimo jiné uzákoňovala i právo spolčovací a shromažďovací. V této době začaly vznikat v našich zemích různé spolky kulturního, tělovýchovného a v neposlední řadě také hasičského charakteru. První organizovaný dobrovolný hasičský sbor byl založen v roce 1864 ve Velvarech. Tento příklad brzy následovala některá velká města a později i některé menší obce.

Nejinak tomu bylo i ve Fryštáku, který ve své historii zaznamenal několik zhoubných požárů. V roce 1623 bylo město vypáleno vzbouřenými Valachy, v roce 1680 vyhořel Fryšták opět a ohni padl za oběť i městský archiv. Tato událost ztěžuje zjišťování různých událostí tohoto období. Další požáry zasáhly město v letech 1722, 1841 a 1895. Požár z roku 1841 byl největší v dějinách města. Vyhořel téměř celý Fryšták, ohni padly za oběť všechny budovy, včetně kostela.

Vzpomínky na zhoubný požár v roce 1841 a další požáry na počátku devadesátých let 19. století přiměly obecní zastupitelstvo k založení hasičského sboru, který by byl dostatečnou ochranou proti požárům a jiným živelným pohromám. Jednání začala v roce 1893, kdy byly navrženy stanovy sboru a výnosem moravského místodržitelství ze dne 8.7.1893 č.j. 22/975 schváleny.

Nově založený sbor dostal název „Sbor dobrovolných hasičů ve Fryštáku a okolí“. Měl 66 členů, kteří se řídili heslem „Bohu ku cti, bližnímu ku pomoci“.

Při první valné hromadě konané dne 1.1.1894 byli do vedení sboru zvoleni tito občané:

- Předseda   Leopold Jehlička
- Náčelník   Ignác Kvapil
- Podnáčelník   František Chudárek, Rudolf Jadrníček
- Jednatel   František Grmela

Finanční základ pro první činnost dobrovolného sboru byl vytvořen z příspěvků zakládajících členů a darů jiných spolků i jednotlivců. Za tímto účelem věnovali:

- ❖ Občanská záložna   150 korun
- ❖ Kontribučenská záložna   50 korun
- ❖ František ze Sailernu   100 korun
- ❖ Leopold Kolíbal   50 korun
- ❖ Leopold jehlička   10 korun
- ❖ Zemský výbor moravský   200 korun
- ❖ Banka Slávia   20 korun
- ❖ Řada dalších občanů darovala po 5 korunách

Náklady na činnost sboru byly kryty z výtěžků různých slavností a podniků a z příspěvků členů sboru.

Po technické stránce byl sbor vybaven dvěma kolovými stříkačkami, které převzal od obce a Kontribučenské záložny. Dále převzal pod svou správou veškeré protipožární nářadí města. Tato technika byla z počátku umístěna v kůlně při místním špitálu, později se přemístila do dvora radnice.

Po překonání počátečních obtíží byl sboru bezplatně postoupen obecní pozemek, na kterém byla v roce 1910 vybudována hasičská zbrojnice, která slouží svému účelu dodnes. Při stavbě zbrojnice vydatně pomáhali členové sboru a fryštáctí zemědělci, kteří bezplatně svezli stavební materiál. Finanční náklady činily 6400 korun.

Základní výcvik mužstva byl prováděn dvakrát týdně v panském dvoře v Dolní Vsi. Cvičiteli mužstva byli:

- Vojtěch Vágner
- František Chudárek
- Karel Sklenařík
- Alois Jandík

Brzy po založení sboru byla zakoupena nová čtyřkolová sondovací stříkačka, která znamenala další pokrok v boji s požáry. Pořizovací náklady na stroj, který sloužil do roku 1930, činily 2 219 korun. Stříkačka byla zakoupena u firmy Smékal v Čechách.

Příchod I. světové války krutě zasáhl do činnosti sboru. Z 37 činných členů bylo 32 mobilizováno, smrt na bojištích našlo 7 členů. Následkem válečných útrap zemřelo 6 členů, nezvěstní zůstali 4 členové a zajato bylo 5 členů. V roce 1919 se do Fryštáku vrátilo pouze 10 členů sboru dobrovolných hasičů, kteří měli podlomené zdraví z fronty nebo ze zajetí.

Po těchto těžkých dobách se sbor znovu probouzel k činnosti. Do života hasičů a jejich práce začínala pronikat nová technika napomáhající zdolávat ničivé požáry. O této nové technice uvažovali i tehdejší předseda sboru Mikuláš Januška a velitel Ludvík Rektořík. Po usnesení výboru byla v roce 1924 zakoupena nová motorová stříkačka od firmy Hanuš Fládr cenou 58 000 korun. Získání prostředků na tak drahou techniku bylo velmi složité a vyžadovalo mnoho obětavé práce všech příznivců hasičství. Na stroj přispěla Občanská záložna 5 000 a půjčkou 25 000 korun.

I kulturní život sboru byl bohatý. Hasiči založili divadelní sbor, který uvedl několik her klasických i veseloher. Po zákazu kulturní činnosti v době okupace vystupovali na veřejnosti pouze hasiči, kteří sehráli divadelní hru „Jak si Kačka vysloužila štěstí“. 41 členové sboru podporovali staré zvyky a obyčeje, nechyběli při stavění máje. Důležitou součástí činnosti hasičů bylo školení obyvatel, které bylo zahájeno v roce 1935, kdy se nad Evropou začaly stahovat temné mraky, kdy hitlerovské Německo končilo s posledními přípravami na okupaci evropských států. V tomto roce byl zahájen výcvik občanů i v civilní obraně a na členy sboru připadly velmi důležité úkoly v provádění výcviku občanů a cvičných leteckých poplachů. Začátkem okupace byl vybudován protiletecký kryt v budově hasičské zbrojnice.

V roce 1940 byl na základě vládního nařízení upraven nápis na zbrojnici a stříkačce na německo-český. V roce 1942 došlo k dalšímu tvrdému zásahu do života sboru. Členové starší šedesáti let museli vrátit výstroj. Těmi členy byli:

- František Sovadín
- František Bělák
- Antonín Krasický
- Alois Jandík
- Ludvík Rektořík
- Jaroslav Rektořík
- Karel Chudárek
- Ferdinand Dlabaja

V roce 1945 byl Fryšták osvobozen Sovětskou a Československou armádou. S příchodem svobody se dali do nové práce i členové hasičského sboru. Ve dnech 13.-14.7.1945 vyhlásili hasiči „Pracovní povinnost všech příslušníků hasičstva“. V těchto dnech byla opravena hasičské zbrojnice a její okolí.

Roku 1947 zakoupil sbor 200 m hadic, které byly pořízeny za cenu 22 000 korun. Takovou částkou hasičská pokladna nedisponovala, proto byla uzavřena půjčka, kde se členové výboru zavázali jako ručitelé. Přes veškeré potíže tehdejšího řízení požární ochrany v zemi se práce sboru slibně rozvíjela.

V roce 1953 došlo ke změně názvu organizace na Československý svaz požární ochrany a z hasičů se stali požárníci. Na základě zákona č. 35 z roku 1953 došlo k velkým změnám v řízení požární ochrany. Národní výbory získávaly občany pomocí ČSPO k aktivní účasti na plnění úkolů požární ochrany. V obvodech své působnosti činily účinná opatření k zajištění požární bezpečnosti. Plánovali a financovali vybavení veřejných požárních sborů, hradili náklady na jejich činnost. Tyto základní změny kladně ovlivnili požární ochranu ve Fryštáku. V roce 1957 dostal sbor do výzbroje nový zásahový vůz DVS – Tatra 805. Byla to velká událost v životě fryštáckých dobrovolných hasičů. Jednalo se o moderní vůz vybavený veškerou technikou pro provedení požárních i jiných zásahů. Tato nová technika byla předvedena občanům Fryštáku na velkém prověřovacím cvičení, které proběhlo na fryštáckém náměstí za účasti 16 požárních sborů. V krátké době byla organizaci přidělena další technika. Jednalo se o CAS – 16 RN, která byla převedena od letištního požárního útvaru Mošnov. I když se jednalo o techniku z roku 1948, byla velkým přínosem pro zkvalitnění požárních zásahů jednotky. Vozidlo ve své cisterně převáželo 1 500 l vody a 500 l pěnidla, což umožňovalo okamžitý zásah bez dálkové dopravy vody na požářiště. Dále sboru byly přiděleny dvě PPS 12, jedna úplně nová a druhá postarší. Takové technické vybavení dostatečně stačilo ke zdolávání vzniklých požárů.

V roce 1960 měla ZO ČSPO ve Fryštáku 50 členů. Byla to tři družstva mužů, družstvo žen a družstvo žáků. Jejich činnost na úseku požární ochrany i na jiných akcích byla velmi bohatá. Členové se zúčastňovali výcviku s bojovou technikou, prováděli výcvik v požárním sportu, kde dosahovali velmi kvalitních výsledků. Velmi úspěšné bylo i družstvo žáků.

Mimořádnou pozornost si vyžaduje i činnost žen v naší organizaci. Mezi lety 1961 a 1966 se do aktivní činnosti ZO zapojili i ženy. Byla to především mladá děvčata z Horní Vsi, která svou dobrovolnou prací pomáhala zabezpečovat požární ochranu ve městě.

Ženy vytvořily soutěžní družstvo, které provádělo výcvik v požárním sportu. Jako cvičiště bylo využito malé hřiště v pěkném prostředí lesa v Horní Vsi. Jejich dobrá

příprava se projevila ve výsledcích okrskových i okresních soutěží v požárním sportu. Jejich činnost však sahala i do jiných oblastí práce. Děvčata vydatně pomáhala při organizování zábav, odpoledních čajů a plesů. Krásnou akcí našich žen byla jejich účast na prvomájovém průvodu v tehdejší Gottwaldově, kde svým mládím a slušivými požárnickými uniformami upoutaly pozornost. Ženy byly vydatnou pomocí při provádění preventivních prohlídek. Náplní jejich práce byly i přednášky o poskytování první pomoci. Výsledkem jejich práce a snahy byl stmelení kolektiv, který se snažil provádět požární ochranu co nejlépe. Velkou škodou pro ZO bylo, že toto ženské požární družstvo nenašlo další následovnice.

Vedle represivní činnosti se dobrovolní požárníci podíleli na již zmíněné prevenci objektů před požáry. V podmínkách města, kde bylo 603 domů, 37 malých závodů a provozoven, 5 objektů JZD, to byl složitý a náročný úkol, který vyžadoval zvýšeného úsilí všech členů sboru. Další jejich činnost byla zaměřena na udržování vodních zdrojů, kterých bylo do vybudování vodní nádrže v Horní Vsi nedostatečný počet.

Členové sboru se ochotně zúčastňovali brigád na pomoc JZD při sklizni úrody, prováděli žňové hlídky na polích a školili osádky výmlatových středisek a požární ochraně. Zúčastňovali se všech akcí pořádaných NV a NF ve Fryštáku. Byly organizovány národní směny za účelem údržby požární zbrojnice a jejího okolí. Požárníci byli v prvních řadách brigádníků při výstavbě zdravotního střediska a obchodního domu. V kulturní činnosti byli také příkladem pro ostatní. Byly pořádány taneční zábavy v hostinci „Na špici“, plesy požárníků se těšily velké oblibě obyvatel.

Vyvrcholením činnosti ČSPO ve Fryštáku za popsané období bylo uspořádání oslav 80. výročí založení dobrovolné požární ochrany ve městě, které se konaly 7 července 1974. V roce 1974 byl stav členské základny 59 členů a 9 žáků.

V sedmdesátých a osmdesátých letech se činnost našeho sboru ve prospěch veřejnosti dále úspěšně rozvíjela v těsné spolupráci MNV a ostatními složkami Národní fronty. Požárníci spolupracují se Svazarmem při zajišťování bezpečnosti terénních motocyklových závodů pořádaných každoročně na Skalce, vypomáhají při zavlažování fotbalového hřiště. Pořádají přátelská setkání, sportovní soutěže a taneční večírky a družebními organizacemi SPO Kostelec a Brumov. V tomto období také došlo k podstatnému zmodernizování strojního vybavení sboru.

- CAS – 25 RTHP
- DVS – 12 A – 30
- PPS 12

Stav členské základny v roce 1983 byl 40 členů.

Obzvláštní význam byl kladen na výcvik mužstva s bojovou technikou, výcviku v požárních zásazích a v požárním sportu. Každoročně se prováděla prověřovací cvičení ve vybraných objektech ve městě i okolí. Členové ZO si zvyšovali své znalosti absolvováním různých školení v oblasti požární ochrany. Velký důraz byl kladen na práci s mládeží. Z tohoto období pochází současná mladá generace hasičů, které jsme si tak připravili na toto náročné poslání, kterým požární ochrana bezesporu je.

Po roce 1989 došlo také k velkým změnám v dobrovolné požární ochraně. Z požárníků se zase stali hasiči, náklady na požární ochranu znovu zabezpečují města a obce.

V naší společnosti došlo k takovým změnám, že musel být novelizován i zákon o požární ochraně, který tak reaguje na změny v ekonomice země.

Naše společnost se v posledních letech mění, mění se lidé, změnil se styl našeho života. V pracovním úsilí a ochotě pomáhat svým spoluobčanům v nouzi však členů SDH nedošlo a dobrovolní hasiči tu byli, jsou a budou.

A jaká je naše současnost? Činnost našeho sboru, jak byla popsána za uplynulá desetiletí, je nadále rozvíjena všemi jeho členy. Členská základna je tvořena 35 členy. Naše činnost je však v posledních letech podstatně rozšířena o pomoc při různých přírodních událostech, jako byla například povodeň v roce 1997, kdy naši členové několik dnů a nocí strávili při pomoci městu Otrokovice. Členové sboru nadále těsně spolupracují s MěU Fryšták, hasiči dokonce kandidovali do městského zastupitelstva a získali dva mandáty. V začátku této výroční zprávy jsem se zmínil o staříčké hasičské zbrojnici, která byla vybudována v roce 1910 a slouží svému účelu do dnešních dní. Je to právě ona, která nám dělá velké starosti. Praktický život v budově není možný a tak zbrojnice dosluhuje a chátrá. Věřím však, že tento problém bude ještě v tomto volebním období vyřešen výstavbou nové zbrojnice a hasiči tak dostanou od města budovu, kterou si jejich práce zaslouhuje.

Závěrem mé zprávy mi dovoluji, abych Vám všem poděkoval za vykonanou práci a popřál Vám mnoho úspěchů při plnění úkolů spojených s požární ochranou.

Děkuji Vám.